

Barbara Jankowiak, Katarzyna Waszyńska

Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii, Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Postawy wobec związków intymnych mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych

Attitudes towards intimate relationships of heterosexual, homosexual and bisexual men

Abstract

Introduction: The aim of this paper is to analyse the findings of the study on attitudes towards intimate relationships of heterosexual, homosexual and bisexual men.

Material and methods: In the study participated 90 men aged 18–58 (61 heterosexual, 20 homosexual and 9 bisexual).

Results: Sexual orientation is connected with selected aspects of attitudes towards relationships in affective, cognitive and behavioural component. It does not differentiate for statistical significance the parameters like: the length of the relationship, undertaking sexual intercourse in the relationship or cheating on a partner.

Conclusions: Sexual orientation is related to some facets of attitudes towards intimate relationships but it does not differentiate groups as much and in as many aspects to be regarded as the only or the basic one to shape the attitudes towards love relationship.

Psychiatry 2017; 14, 4: 232–241

Key words: attitudes towards intimate relationships, sexual orientation, heterosexual men, homosexual men, bisexual men, functioning in relationships

Wstęp

Postawy stanowią centralną część indywidualności człowieka. Badanie postaw jednostek jest ważne, gdyż w sytuacji, kiedy indywidualne podejścia przekształcają się w opinię publiczną, zaczynają determinować klimat społeczny, polityczny i kulturalny, który z kolei wpływa na życie poszczególnych jednostek [1]. Jak podaje Wszebrowski [2] „Poznanie ludzkich postaw jest warunkiem wyjaśnienia i przewidywania działania jednostki i grup społecznych”. Badania postaw dotyczących związków intymnych mogą dostarczyć wiedzę na temat niezwykle ważnego obszaru bliskich relacji społecznych. Jest to istotne na przykład w kontekście uprzedzeń wobec określonych form relacji, na przykład związków jedнопłciowych. Posiadane podejścia stanowią

bowiem podstawę do dzielenia świata na „najbardziej podstawowym poziomie na to, co dobre, i to co złe” [1]. Dostarczają prostej struktury służącej do organizowania złożonego i wieloznacznego środowiska i radzenia sobie z tym środowiskiem [1]. Termin postawa w psychologii jest opisywany jako trwała ocena (pozytywna lub negatywna) jakiegoś obiektu, pojęcia lub ludzi [3]. Obiektem postawy może być każda rzecz, którą dana osoba rozróżnia lub o której myśli [1]. Postawy definiowane są często jako składające się z trzech komponentów: emocjonalnego (reakcje emocjonalne), poznawczego (myśli i przekonania) i behawioralnego (działania, zachowania wobec przedmiotu postawy) [3].

Podejmowana w tej pracy tematyka postaw wobec związków intymnych nawiązuje do ważnego, nie tylko dla seksuologii, ale także innych dyscyplin, na przykład psychologii rodziny, obszaru badań związków mitosnych, który od lat interesuje badaczy i naukowców. W analizach naukowych koncentrowano się między

Adres do korespondencji:

Katarzyna Waszyńska
Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
tel.: 606 22 54 12, e-mail: psychologkw@wp.pl

innymi na scharakteryzowaniu typów miłości [4] stylów miłości [5], jakości relacji [6–10]. Niekiedy badania te rozszerzano, dokonując pomiarów pomiędzy wyżej wymienionymi konstruktami a innymi zmiennymi: jak na przykład style przywiązania [8, 11], cechy osobowości [12, 13], płeć [5, 14], orientacja seksualna [15, 16]. Próbowano ustalić, jakie czynniki warunkują wzajemną atrakcyjność [17] lub też wpływają na satysfakcję ze związku [18–20]. Problematykę miłości i związków łączono również z seksualno-moralnymi postawami [21]. Prowadzono także badania postaw i poglądów na temat życia seksualnego Polaków [22]. Na przykład zdaniem Zbigniewa Izdebskiego na podstawie opinii o życiu seksualnym można pośrednio wnioskować o podejmowanych zachowaniach w sferze seksualności.

Przedstawione powyżej rozważania stały się podstawą do niniejszych badań, w których podjęto się sprawdzenia postaw wobec związków intymnych wśród mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych. Postanowiono bowiem sprawdzić, czy orientacja seksualna jako ważna dla tożsamości jednostki i powiązana z innymi aspektami Ja warunkuje określone postawy wobec relacji intymnych [23]. Badanie postaw wobec związków wydaje się istotnym obszarem eksploracji nie tylko w kontekście diagnozy relacji społecznych oraz możliwości kształtowania postaw społecznych, ale także profilaktyki, relacji pomagania zarówno w perspektywie indywidualnej jak również w wymiarze diady.

Badanie postaw wobec związków, zgodnie z założeniami z zakresu psychologii społecznej, odnosiło się do zweryfikowania:

1. Komponentu emocjonalnego — nasilenie emocji pozytywnych i negatywnych wobec różnych aspektów funkcjonowania w związku,
2. Komponentu poznawczego — dyferencjały semantycznej dotyczące cech szczęśliwego związku,
3. Komponentu behawioralnego — działania i zachowania w związku, takie jak na przykład forma związku, typ związku, aktywność seksualna w związku, zdradzanie partnera.

Charakterystyka badanej grupy

W badaniu udział wzięło 90 mężczyzn w wieku od 18 do 58 lat (M [mean] = 28,00, SD [standard deviation] = 7,32). Wśród nich 61 osób deklarowało orientację heteroseksualną (67,8%), 20 orientację homoseksualną (22,2%), a 9 osób (10%) orientację biseksualną. Żaden z uczestników badania nie deklarował orientacji aseksualnej lub innej. Grupy nie różniły się między sobą w zakresie wieku, test Kruskala-Wallisa $H(2) = 5,14$, $p = 0,08$, wykształcenia $H(2) = 0,70$, $p = 0,72$, religijności, $\chi^2(6) = 7,01$, $p = 0,33$.

Operacjonalizacja zmiennych i narzędzia badawcze

Celem projektu było zbadanie postaw mężczyzn (homo-hetero- i biseksualnych) wobec związków. Postawy wobec związków weryfikowane były w kontekście trzech komponentów: emocjonalnego, poznawczego, behawioralnego.

Komponent emocjonalny — badany na podstawie dwóch 20-itemowych skal. Jedna odnosiła się do doświadczenia emocji pozytywnych, druga do negatywnych. Badani zaznaczali stopień doświadczanych emocji pozytywnych i negatywnych na skali 0 (brak emocji) do 10 (maksymalne natężenie emocji) w odniesieniu do kategorii takich, jak na przykład: związek na całe życie z jednym partnerem, wierność seksualna, związek bez miłości, kilka związków monogamicznych w ciągu życia, związek zalegalizowany (małżeństwo).

Komponent poznawczy — badany za pomocą dyferencjału semantycznego (SD , *semantic differential*). Dla kontinuum 5-stopniowego zastosowano następujące kategorie opisowe: 1 — w większym stopniu zgadzam się z kategorią po lewej stronie, 2 — w mniejszym stopniu zgadzam się z kategorią po lewej stronie 3 — oznacza w równym stopniu zgadzam się z obiema kategoriami, 4 — w mniejszym stopniu zgadzam się z kategorią po prawej stronie, 5 — w większym stopniu zgadzam się z kategorią po prawej stronie. Badani odnosili się między innymi do kategorii, takich jak: związek na całe życie z jednym partnerem/kilka związków monogamicznych w ciągu życia, wierność seksualna/brak wierności seksualnej, związek miłosny/ /związek bez miłości, wspólne mieszkanie z partnerem/ /oddzielne mieszkanie z partnerem. Dane wyrażone za pomocą skali pozwalają ocenić stosunek osoby badanej (pomiar konotacyjny) wobec „szczęśliwego związku”.

Komponent behawioralny — odnosił się do działań i zachowań mężczyzn w związkach. Analizowany był na podstawie danych dotyczących: typu związku (związek heteroseksualny, homoseksualny), formy związku (małżeństwo, nieformalny z zamieszkiwaniem, nieformalny bez wspólnego zamieszkania, na odległość, brak związku — singiel), długości związku, aktywności seksualnej w związku, wystąpienia zdrady (tak/nie).

Wyniki

W celu określenia różnic pomiędzy grupami mężczyzn wyróżnionymi ze względu na orientację seksualną przeprowadzono analizę testem nieparametrycznym H Kruskala-Wallisa odpowiednim dla danych o rozkładzie odbiegającym od normalnego. Testy parami *post hoc* przeprowadzono przy użyciu testu U Manna-Whitneya. W badaniu analizowano postawy afektywne wobec

relacji obejmujące pomiar pozytywnych i negatywnych emocji. Pozytywne emocje pełnią ważną funkcję regulacyjną w związkach romantycznych [24].

Emocjonalny komponent postawy badano, prosząc o zaznaczenie na skali od 0 do 10 nasilenia emocji pozytywnych i negatywnych wobec związków. Różnice zaznaczyły się w zakresie afektywnej komponenty postaw wobec poszczególnych atrybutów związku (tab. 1). Największe różnice zaobserwowano w zakresie postaw wobec związków homoseksualnych i heteroseksualnych. Mężczyźni heteroseksualni przejawiali mniej pozytywnych emocji wobec związków homoseksualnych niż osoby o orientacji homoseksualnej i osoby o orientacji biseksualnej. Mężczyźni o orientacji biseksualnej wykazywali mniej pozytywnych emocji wobec związków homoseksualnych niż mężczyźni o orientacji homoseksualnej. Podobnie, związki heteroseksualne wzbudzały najwięcej pozytywnych emocji wśród mężczyzn heteroseksualnych, mniej u osób biseksualnych i najmniej u osób homoseksualnych. Wystąpiły również różnice odnośnie do posiadania dzieci w związku. Mężczyźni heteroseksualni doświadczali mniej pozytywnych emocji wobec związków bez dzieci niż mężczyźni homoseksualni, ale tyle samo co biseksualni. Przejawiali również więcej niż osoby homoseksualne emocji pozytywnych wobec związków posiadających dzieci. Ważnym czynnikiem różnicującym przekonania o związkach było wspólne mieszkanie. Wspólne mieszkanie, blisko siebie lub razem, wzbudzało więcej emocji pozytywnych wśród mężczyzn homoseksualnych w porównaniu z mężczyznami heteroseksualnymi. Najmniej pozytywnych emocji w związku ze wspólnym zamieszkiwaniem przejawiali mężczyźni biseksualni.

Analogicznie kształtowały się postawy awersyjne wobec związków (tab. 2). Mężczyźni o orientacji homoseksualnej i biseksualnej przeżywali więcej negatywnych emocji wobec związków heteroseksualnych niż mężczyźni heteroseksualni. Mężczyźni o orientacji heteroseksualnej przeżywali więcej negatywnych emocji wobec związków homoseksualnych niż mężczyźni homoseksualni i biseksualni. Dodatkowo, mężczyźni biseksualni przeżywali więcej negatywnych emocji wobec związków homoseksualnych niż mężczyźni homoseksualni. Mężczyźni heteroseksualni doświadczali więcej emocji negatywnych wobec związków bez dzieci niż mężczyźni homoseksualni. Ponadto zaobserwowano, że brak wierności seksualnej w związku budził więcej emocji negatywnych wśród mężczyzn heteroseksualnych niż wśród mężczyzn homoseksualnych. Najmniej emocji negatywnych pojawiło się wśród mężczyzn biseksualnych.

Komponent poznawczy postawy

— cechy szczęśliwego związku

Podobny wzorzec wystąpił odnośnie do przekonań na temat warunków szczęśliwego związku (tab. 3). Tworzenie związku homoseksualnego było najistotniejszym warunkiem szczęśliwego związku dla osób homoseksualnych, w mniejszym stopniu dla osób biseksualnych i w najmniejszym dla osób heteroseksualnych. Posiadanie dzieci było ważniejsze dla mężczyzn o orientacji heteroseksualnej niż homoseksualnej. Marginalnie zaznaczyła się również preferencja wspólnego mieszkania, najwyraźniej zaznaczająca się u mężczyzn homoseksualnych.

Komponent behawioralny postawy

W zakresie komponentu behawioralnego analizowano: typ związku, formę związku, długości związku, aktywność seksualną w związku, wystąpienie zdrady.

Jak można zauważyć w tabeli 4, wśród osób będących w związkach: 100% badanych określających swoją orientację jako heteroseksualną jest w związku heteroseksualnym. W tego typu związku jest 75% osób deklarujących się jako osoby biseksualne (25% w homoseksualnym). Wszystkie osoby opisujące siebie jako osoby homoseksualne, jeśli już są w związku, to z partnerem tej samej płci (ryc. 1).

Grupy różniły się w sposób istotny statystycznie typem aktualnego związku, $\chi^2(2) = 58,86$, $p < 0,01$, to znaczy osoby o orientacji homoseksualnej były w trakcie badania w związkach homoseksualnych, osoby heteroseksualne w związkach heteroseksualnych, a osoby biseksualne w związku homoseksualnym lub heteroseksualnym. Wśród badanych deklarujących się jako osoby heteroseksualne największą grupę (26%) stanowią osoby będące w nieformalnym związku ze wspólnym zamieszkiwaniem oraz single (26%). Kolejną pod względem liczebności grupą są osoby będące w nieformalnym związku bez wspólnego zamieszkania (23%), a następnie małżeństwa (18%) i osoby funkcjonujące w związku na odległość. W grupie osób homoseksualnych najwięcej funkcjonuje w związku nieformalnym ze wspólnym zamieszkiwaniem (65%). Kolejną grupę stanowią single (30%) oraz osoby będące w nieformalnym związku bez wspólnego zamieszkiwania. Wśród osób biseksualnych najwięcej jest singli (44%) a następnie w związkach nieformalnych ze wspólnym zamieszkiwaniem (22%) oraz w związkach na odległość (22%). Najmniej liczną grupę stanowią osoby w związku małżeńskim (11%) (tab. 5, ryc. 2).

Grupy różniły się istotnie w zakresie formy związku $\chi^2(8) = 20,81$, $p < 0,01$. Mężczyźni heteroseksualni najczęściej byli w związku nieformalnym (26,2%) ze wspólnym zamieszkiwaniem lub pozostawali singla-

Tabela 1. Pozytywne emocje wzbudzone przez wyróżnione atrybuty związku w zależności od orientacji seksualnej mężczyzn**Table 1.** The positive emotions aroused by the distinctive attributes of the relationship according to the sexual orientation of men

	Orientacja seksualna						Test H Kruskala- Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna M	SD	Homoseksualna M	SD	Biseksualna M	SD		
Związek na całe życie z jednym partnerem	9,61	1,54	9,85	1,31	8,78	1,72	3,16	–
Wierność seksualna	10,00	1,51	9,35	2,32	9,11	2,98	1,20	–
Związek bez miłości	2,79	2,31	2,60	2,26	4,00	3,67	0,98	–
Klika związków monogamicznych w życiu	7,25	2,98	6,85	3,48	7,22	2,99	0,05	–
Związek zalegalizowany	7,75	2,89	8,40	2,98	7,89	2,57	1,04	–
Związek, w którym istnieje wolność seksualna	4,02	3,20	5,45	4,08	5,78	2,95	3,57	–
Związek heteroseksualny	10,02	2,29	4,50	4,06	8,44	1,94	31,05**	A > B** A > C** C > B†
Brak wierności seksualnej	2,10	1,91	2,65	2,16	4,11	3,79	4,19	–
Związek miłosny	9,87	2,13	10,25	1,68	9,56	2,01	1,68	–
Związek niezalegalizowany	7,82	2,75	7,85	2,91	8,56	2,70	0,58	–
Związek, w którym nie ma wolności seksualnej	7,02	3,34	5,85	3,12	7,00	3,39	1,93	–
Związek homoseksualny	3,52	3,45	10,45	2,24	7,89	1,83	41,39**	A < B** A < C** C < B**
Związek bez dzieci	5,44	3,22	7,95	3,50	5,22	3,60	7,03*	A < B*
Partnerzy mieszkają blisko siebie lub razem	9,80	1,79	10,40	1,50	9,33	2,50	4,84†	A < B* B > C†
Związek bez seksu	2,51	2,51	2,80	2,17	1,44	1,01	3,59	–
Wspólne mieszkanie z partnerem	9,66	1,87	10,20	1,82	7,89	2,37	12,33**	A > C* A < B† B > C**
Związek seksualny	8,95	2,65	8,80	2,75	9,67	2,06	0,69	–
Oddzielne mieszkanie z partnerem	4,20	2,49	4,45	3,09	4,11	2,67	0,04	–
Związek na odległość	3,21	2,03	3,05	2,50	2,11	1,36	2,49	–
Posiadanie dzieci w związku	8,05	2,96	5,85	4,07	7,89	2,93	4,57†	A > B*

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; †p < 0,10; *p < 0,05; **p < 0,01

Tabela 2. Negatywne emocje wzbudzone przez wyróżnione atrybuty związku w zależności od orientacji seksualnej mężczyzn**Table 2.** The negative emotions aroused by the distinctive attributes of the relationship according to the sexual orientation of men

	Orientacja seksualna						Test H Kruskala- Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna M	SD	Homoseksualna M	SD	Biseksualna M	SD		
Związek na całe życie z jednym partnerem	3,52	2,21	3,60	2,37	4,56	2,19	1,89	–
Wierność seksualna	3,16	2,48	3,25	2,57	4,56	2,79	2,24	–
Związek bez miłości	8,23	3,19	8,45	3,22	9,22	1,64	0,16	–
Klika związków monogamicznych w życiu	5,15	3,09	3,95	2,87	4,00	1,87	3,25	–
Związek zalegalizowany	4,82	2,75	4,10	3,06	4,33	2,45	1,57	–
Związek, w którym istnieje wolność seksualna	7,85	3,22	6,65	3,87	6,78	3,60	1,87	–
Związek heteroseksualny	2,25	2,01	5,05	4,03	4,33	1,58	16,86**	A < B** A < C**
Brak wierności seksualnej	9,56	2,23	8,30	3,34	6,33	4,15	8,02*	A > C**
Związek miłosny	2,52	2,11	2,55	2,72	2,89	2,15	0,60	–
Związek niezalegalizowany	4,23	2,50	3,95	2,70	3,44	1,74	0,69	–
Związek, w którym nie ma wolności seksualnej	4,39	2,87	4,80	2,89	4,11	2,57	0,52	–
Związek homoseksualny	7,49	3,76	1,75	1,97	4,22	1,64	33,45**	A > B** A > C* B < C**
Związek bez dzieci	5,61	3,20	3,35	2,74	5,22	3,80	7,02*	A > B**
Partnerzy mieszkają blisko siebie lub razem	3,02	2,31	2,55	1,70	3,00	2,29	0,44	–
Związek bez seksu	8,57	3,01	8,60	2,16	8,78	3,53	0,88	–
Wspólne mieszkanie z partnerem	3,26	2,31	2,75	2,00	3,44	1,74	1,37	–
Związek seksualny	3,44	2,48	2,95	1,82	2,33	1,58	1,71	–
Oddzielne mieszkanie z partnerem	7,00	2,58	6,55	3,47	5,78	3,53	1,09	–
Związek na odległość	8,28	2,63	7,20	3,21	7,44	3,32	1,62	–
Posiadanie dzieci w związku	3,97	2,90	4,05	3,15	3,67	2,40	0,01	–

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; tp < 0,10; *p < 0,05; **p < 0,01

Tabela 3. Warunki szczęśliwego związku w zależności od orientacji seksualnej mężczyzn
Table 3. The conditions of a joyful relationship depending on the sexual orientation of men

	Orientacja seksualna						Test H Kruskala- -Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna	Homoseksualna	Homoseksualna	SD	Biseksualna	SD		
	M	SD	M	SD	M	SD		
Kilka związków monogamicznych w ciągu życia	2,41	1,26	2,15	1,27	3,11	1,45	3,47	–
Brak wierności seksualnej	1,70	1,10	2,10	1,37	1,78	0,97	1,57	–
Związek niezarejestrowany (bez zawierania małżeństwa)	2,54	1,21	2,65	1,14	2,22	1,09	0,96	–
Związek, w którym nie ma wolności seksualnej	3,72	1,36	3,20	1,64	3,00	1,50	2,93	–
Związek bez miłości	1,52	1,01	1,25	0,55	1,56	0,53	2,77	–
Związek homoseksualny	1,52	0,98	4,35	1,18	2,11	0,78	46,61**	A < B** A < C** B > C**
Związek z dziećmi	3,10	1,39	2,10	1,25	2,78	1,30	8,75*	B**
Związek seksualny	4,30	1,26	4,58	1,02	4,44	1,01	0,68	–
Oddzielne mieszkanie z partnerem	2,05	1,30	1,45	0,76	2,44	1,42	5,09†	A > B† B < C†
Partnerzy mieszkają blisko siebie lub razem	4,02	1,30	4,50	1,00	3,56	1,51	4,71	–

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (mean) — średnia; SD (standard deviation) — odchylenie standardowe; †p < 0,10; *p < 0,05; **p < 0,01

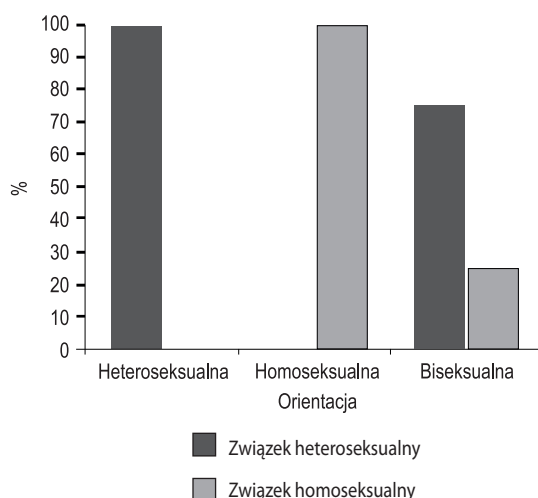
Tabela 4. Typ związku
Table 4. The type of relationship

Typ związku	Orientacja		
	Heteroseksualna	Homoseksualna	Biseksualna
Heteroseksualny	100%	0%	75%
Homoseksualny	0%	100%	25%

mi (26,2%). Mężczyźni homoseksualni najczęściej pozostawali w związku nieformalnym ze wspólnym zamieszkiwaniem (65%). Natomiast mężczyźni biseksualni najczęściej byli singlami (44,4%).

Procent mężczyzn w związku małżeńskim wynosił 18% w grupie mężczyzn heteroseksualnych, 11,1% w grupie

mężczyzn biseksualnych oraz 0% w grupie mężczyzn homoseksualnych. Różnica w prawdopodobieństwie bycia w związku małżeńskim w zależności od orientacji seksualnej nie była jednak istotna statystycznie, $\chi^2(8) = 4,28$, $p = 0,12$. Podobnie jak w przypadku posiadania dzieci, brak istotnych różnic w tym zakresie można

Rycina 1. Typ związku

Figure 1. The type of relationship

próbować wyjaśnić niską liczebnością osób w grupach nieheteroseksualnych, relatywnie młodym wiekiem uczestników badania ($M = 28$) oraz krótkim czasem trwania związku, które nie są okresem typowym dla wchodzenia w związek małżeński.

Wartość mediany dla długości związku pokazała, że większość uczestników badania była w związku trwającym od roku do trzech lat. Grupy nie różniły się między sobą w sposób istotny statystycznie w zakresie długości związku, $H(2) = 4,23$, $p = 0,12$ (tab. 6).

Wśród osób heteroseksualnych 91% podejmuje aktywność seksualną z partnerem. Tę samą kategorię wśród osób homoseksualnych wybrało 93%. Wszystkie osoby biseksualne deklarują, iż podejmują z partnerem kontakty seksualne. Jednak orientacja seksualna nie miała znaczenia dla podejmowania stosunków seksualnych w związku, $\chi^2(2) = 0,51$, $p = 0,99$.

W grupie heteroseksualnych mężczyzn 15% osób zaznaczyło, że zdradziło swoją partnerkę. Do zdra-

dy przyznało się 36% homoseksualnych mężczyzn. Wśród osób biseksualnych, kategorię tę wybrało 20% osób. Dane przedstawiono w postaci wykresu (tab. 7). Orientacja seksualna nie miała istotnego statystycznie związku z dopuszczaniem się zdrady w związku — $\chi^2(2) = 2,81$, $p = 0,21$ (ryc. 3).

Dyskusja

W niniejszej pracy skupiono się na analizie postaw wobec związków mężczyzn homo-, hetero- i biseksualnych. Analizowano w badaniach komponenty emocjonalny, poznawczy i behawioralny.

Uzyskane wyniki wskazują, że orientacja seksualna wiąże się z niektórymi aspektami komponentu emocjonalnego postaw. Istotnie statystycznie różnice zauważono również w zakresie niektórych aspektów komponentu poznawczego. Orientacja seksualna warunkowała zarówno pozytywne emocje, jak i przekonania wobec grupy własnej, co w psychologii społecznej jest opisywane jako stronniczość wobec grupy własnej, a więc „pozytywne uczucia i wyróżniające traktowanie ludzi, których określamy jako członków własnej grupy” [3], która wynika z kategoryzacji społecznej — „my i oni” — będącej wynikiem poznania społecznego (sposobu w jaki organizujemy informacje) i stanowiącej podstawę budowania samooceny. Niektóre postawy mogą mieć zasadnicze znaczenie dla pojęcia własnego Ja a aktywowanie ich potwierdza najważniejsze wartości [1].

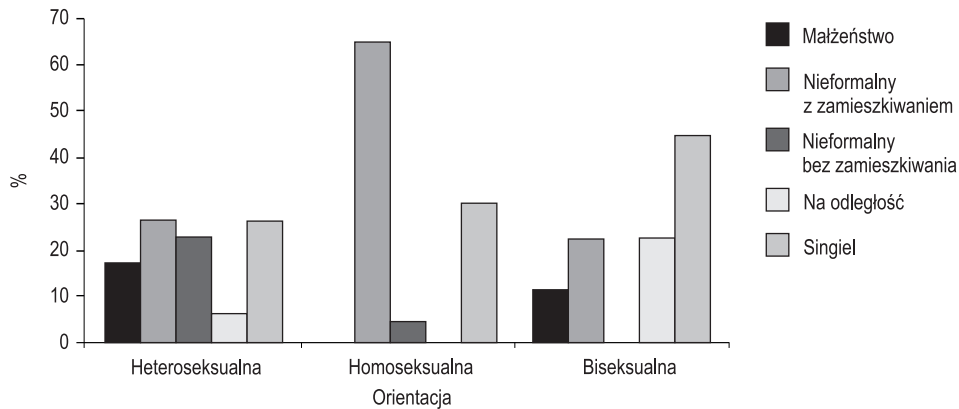
Opisywane emocje i przekonania osób należących do mniejszości seksualnych — a więc grup, które przez lata doświadczały dyskryminacji — świadczą o zmianach społecznych w obszarze uprzedzeń w kierunku ich osłabienia [3], gdyż, jak pośrednio można wnioskować z przytaczanych wyników, nie wpływają negatywnie na samoocenę badanych mężczyzn (grupa, z jaką się identyfikują, wzbudza w nich pozytywne uczucia).

Także w aspekcie posiadania dzieci orientacja seksualna wiązała się zarówno z emocjami, jak i przekonaniami w tym względzie. Można przypuszczać, że mężczyźni homoseksualni ze względu na większe trudności w stwo-

Tabela 5. Forma związku

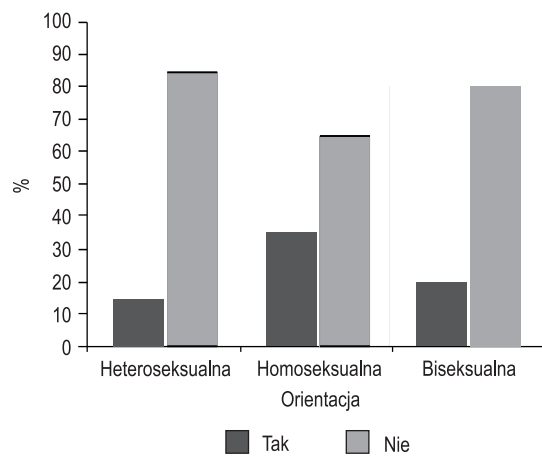
Table 5. The form of the relationship

Forma związku	Orientacja		
	Heteroseksualna	Homoseksualna	Biseksualna
Małżeństwo	18%	0%	11%
Związek nieformalny z zamieszkiwaniem	26%	65%	22%
Związek nieformalny bez zamieszkiwania	23%	5%	0%
Związek na odległość	7%	0%	22%
Brak związku — singiel	26%	30%	44%

Rycina 2. Forma związku
Figure 2. The form of the relationship

zeniu rodziny z dziećmi mogą redukować dysonans poznawczy, nie uwzględniając tego obszaru jako kluczowego w tworzeniu szczęśliwej relacji. Jednocześnie dla mężczyzn homoseksualnych ważne dla szczęścia w związku jest wspólne zamieszkiwanie z partnerem, które może stanowić podstawę wyrażenia wzajemnego zaangażowania w budowanie trwałość związku. Brak wierności seksualnej w związku wzbudzał więcej negatywnych emocji wśród mężczyzn heteroseksualnych, choć dopuszczanie się zdrady nie różnicowało grup mężczyzn o różnej orientacji seksualnej. Dane te mogą wynikać z silnego społecznego nacisku na wierność i negatywnych konsekwencji jej nieprzeżegania w związkach usankcjonowanych prawnie, które mogą wiązać się z negatywnymi emocjami np. z lękiem wobec niewierności wśród osób o orientacji heteroseksualnej

Rycina 3. Zdrada
Figure 3. The betrayal

Tabela 6. Podejmowanie kontaktów seksualnych w związku
Table 6. The undertaking sexual contacts with in a relationship

Podejmowanie kontaktów seksualnych w związku	Orientacja		
	Heteroseksualna	Homoseksualna	Biseksualna
Tak	91%	93%	100%
Nie	9%	7%	0%

Tabela 7. Zdradzanie partnera
Table 7. The betrayal of a partner

Zdradzanie partnera	Orientacja		
	Heteroseksualna	Homoseksualna	Biseksualna
Tak	15%	36%	20%
Nie	85%	64%	80%

(które to mają możliwość sformalizowania swojego związku), choć jednocześnie nie chroni to od podejmowania zdrady.

W zakresie komponentu behawioralnego nie zauważono różnic w zakresie długości związków, podejmowania stosunków seksualnych w związku, występowania zdrady. Uzyskane wyniki przeczą opisywanemu wcześniej w literaturze przekonaniu, że częsta zmiana partnerów jest cechą charakterystyczną męskich związków homoseksualnych. Zdaniem Boczkowskiego błędne przekonania wykazujące promiskuityzm wśród homoseksualistów wynikały z badań, które były prowadzone na niereprezentatywnej próbie, na przykład poprzez dobór osób w zakładach karnych lub psychiatrycznych [25].

W zakresie komponentu behawioralnego zauważono różnice w typie i formie związku. Osoby wybierają typ związku zgodny ze swoją orientacją seksualną. Może się to wiązać z większą świadomością i otwartością społeczną, która powoduje, że osoby homoseksualne i biseksualne coraz częściej przestają ukrywać swoją orientację seksualną i tworzą związki wynikające z ich potrzeb i zgodne z ich tożsamością seksualną [26].

Mimo wielu aspektów postaw wobec związków miłosnych, które są różne wśród mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych, warto zaznaczyć, że część z nich wynika z pewnych zasad społecznych na przykład braku możliwości formalizowania relacji jednopłciowych (stąd różnice w formie tworzonych związków), ograniczeń zarówno wynikających z typu tworzonego związku, jak

i regulacji prawnych dotyczących możliwości posiadania dzieci, które stanowią bariery dla osób homoseksualnych w tym aspekcie (stąd możliwe różnice w stosunku do budowania szczęścia w związku opartego na posiadaniu dzieci). Bardzo dużo aspektów postaw nie różnicowało jednak badanych grup. Na przykład: związek na całe życie z jednym partnerem, kwestia miłości w związku, czy też takie zachowania jak podejmowanie aktywności seksualnej w związku lub zdradzanie partnera. Można więc uznać, że między grupami istnieją różnice, ale nie jest ich na tyle dużo, żeby potraktować orientację seksualną jako jedyną lub podstawową dla kształtowania postaw wobec związku miłosnego. Warto w tym obszarze przeprowadzić badania na większej próbie, żeby sprawdzić otrzymane zależności.

Wnioski

Orientacja seksualna mężczyzn warunkuje niektóre aspekty afektywnego i poznawczego komponentu postaw. Mężczyźni hetero-, homo-, biseksualni nie różnią się istotnie statystycznie w zakresie długości związku, podejmowania stosunków seksualnych w związku oraz występowania zdrady. Natomiast są odmienne w zakresie typu związku i formy związku.

Orientacja seksualna mężczyzn wiąże się z niektórymi aspektami postaw wobec związków intymnych, lecz nie różnicuje grup na tyle mocno i w tylu aspektach, żeby uznać ją za jedyną lub podstawową dla kształtowania postaw wobec związku miłosnego.

Streszczenie

Wstęp: Celem niniejszej pracy jest analiza wyników badań dotyczących postaw wobec związków intymnych mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych.

Materiał i metody: W badaniu udział wzięło 90 mężczyzn w wieku 18–58 lat (61 osób heteroseksualnych, 20 homoseksualnych, 9 osób biseksualnych).

Wyniki: Orientacja seksualna wiąże się z wybranymi aspektami postaw wobec związków w komponentach emocjonalnym, poznawczym i behawioralnym. Nie różnicuje w sposób istotny statystycznie badanych mężczyzn w zakresie takich wymiarów, jak: długość związku, podejmowanie stosunków seksualnych w związku oraz występowanie zdrady.

Wnioski: Orientacja seksualna mężczyzn wiąże się z niektórymi aspektami postaw wobec związków intymnych, lecz nie różnicuje grup na tyle mocno i w tylu aspektach, żeby uznać ją za jedyną lub podstawową dla kształtowania postaw wobec związku miłosnego.

Psychiatria 2017; 14, 4: 232–241

Słowa kluczowe: postawy wobec związków intymnych, orientacja seksualna, mężczyźni hetero-, homo-, biseksualni, funkcjonowanie w związkach

Piśmiennictwo

1. Bohner G, Wanke M. Postawy i zmiany postaw. GWP, Gdańsk 2004: 15.
2. Wszeborowski, T.K. Postawy studentów uczelni wyższych Gdańska wobec małżeństwa. Studia Gdańskie, t. IV: 35. <http://www.studiagdanskie.gwsh.gda.pl/pdf/studia4-3.pdf>.
3. Aronson EW, Wilson TD, Akert RM. Psychologia społeczna. Serce i umysł. Zysk i Sp. Poznań. 1997.
4. Lee JA. Colours of Love. An Exploration of the Ways of Loving, 1973. https://en.wikipedia.org/wiki/Color_wheel_theory_of_love#cite_ref-1.
5. Hendrick C, Hendrick S. A theory and method of love. Journal of Personality and Social Psychology. 1986; 50(2): 392–402, doi: [10.1037//0022-3514.50.2.392](https://doi.org/10.1037//0022-3514.50.2.392).
6. Rostowski J. Zarys psychologii małżeństwa. PWN, Warszawa 1987.
7. Collins NL, Read SJ. Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. J Pers Soc Psychol. 1990; 58(4): 644–663, indexed in Pubmed: [14570079](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/14570079/).
8. Butzer B, Campbell L. Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. Personal Relationships. 2008; 15(1): 141–154, doi: [10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x](https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x).
9. Jankowiak B. Aktywność seksualna nauczycieli a jakość i trwałość ich związków partnerskich. Wydawnictwo Naukowe UAM, Warszawa 2010.
10. Skowroński D, Othman A, Siang D, et al. The Outline of Selected Marital Satisfaction Factors in the Intercultural Couples based on the Westerner and non-Westerner relationships. Polish Psychological Bulletin. 2014; 45(3), doi: [10.2478/ppb-2014-0042](https://doi.org/10.2478/ppb-2014-0042).
11. Simpson J. Influence of attachment styles on romantic relationships. Journal of Personality and Social Psychology. 1990; 59(5): 971–980, doi: [10.1037//0022-3514.59.5.971](https://doi.org/10.1037//0022-3514.59.5.971).
12. Taraban C, Hendrick C. Personality Perceptions Associated with Six Styles of Love. Journal of Social and Personal Relationships. 2016; 12(3): 453–461, doi: [10.1177/0265407595123008](https://doi.org/10.1177/0265407595123008).
13. White J, Hendrick S, Hendrick C. Big five personality variables and relationship constructs. Personality and Individual Differences. 2004; 37(7): 1519–1530, doi: [10.1016/j.paid.2004.02.019](https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.02.019).
14. Hendrick S, Hendrick C. Love and Sex Attitudes and Religious Beliefs. Journal of Social and Clinical Psychology. 1987; 5(3): 391–398, doi: [10.1521/jscp.1987.5.3.391](https://doi.org/10.1521/jscp.1987.5.3.391).
15. Ossana SM, Perez RM, DeBord KA, Bieschke KJ. Podręcznik poradnictwa i psychoterapii osób homoseksualnych i biseksualnych. Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa 2014.
16. Jankowiak, B. Waszyńska, K. Jakość i trwałość związków intymnych mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych. Seksuologia Polska 2017; 15(1) (przyjęte do druku).
17. Kowalczyk R, Nowosielski K, Waszyńska K, Ślusarczyk J. Psychologiczne uwarunkowania męskiej atrakcyjności w diadach męskich homoseksualnych. In: Lew-Starowicz Z, Waszyńska K. ed. Przemiany seksualności w społeczeństwie współczesnym. UAM, Poznań 2012.
18. Fricker J, Moore S. Relationship Satisfaction: The role of Love Styles and Attachment Styles. Current Research in Social Psychology. 2002; 11(7).
19. Skowroński D, Tay P, Fong DJ, et al. The Comparison of Marital and Family Factors Between Singaporean Monocultural and Intercultural Couples. Studia Edukacyjne. 2014; 31: 249–266. BRAK ODNOŚNIKA
20. Skowroński D, Cherie TY, Fernandez T, et al. Introductory Analysis of Factors Affecting Intercultural Couples in the Context of Singapore. Studia Edukacyjne. 2014: 263–268, doi: [10.14746/se.2014.30.15](https://doi.org/10.14746/se.2014.30.15).
21. Sukiennik, P, Terebus, M, Włodarska, K, Zyskowska, E. Orientacja temporalna jako predyktor postaw wobec miłości i jakości relacji w bliskich związkach. <http://www.stowarzyszeniefidesetratio.pl/Presentations0/08-2015Sukiennik.pdf>.
22. Izdebski Z. Seksualność Polaków na początku XXI wieku. Studium badawcze. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.
23. Kentrick DT, Neuberg SL, Cialdini RB. Psychologia społeczna. GWP, Gdańsk 2006.
24. Monfort S, Kaczmarek L, Kashdan T, et al. Capitalizing on the success of romantic partners: A laboratory investigation on subjective, facial, and physiological emotional processing. Personality and Individual Differences. 2014; 68: 149–153, doi: [10.1016/j.paid.2014.04.028](https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.04.028).
25. Boczkowski K. Homoseksualizm. Inter esse, Kraków 2003.
26. Mathews J, Lease CR. Rodziny homoseksualnych i biseksualnych kobiet i mężczyzn. In: Perez RM, DeBord KA, Bieschke KJ. ed. Podręcznik poradnictwa i psychoterapii osób homoseksualnych i biseksualnych. Kampania Przeciw Homofobii 2014.